

ТЕМА 3 · АГРОЛАНДШАФТОЗНАВСТВО

Рельєф і водний режим у формуванні агроландшафтів

Геофізичні фактори, міграція вологи та просторова організація агросистем

Морфологічна роль рельєфу

Рельєф як головний перерозподільник сонячної енергії та опадів

Експозиція схилів

Південні схили тепла й сухіші, північні — вологі та прохолодні.

Крутизна

Визначає швидкість поверхневого стоку та ризику ерозії.

Каскадні зони

Вододіли, транзитні ділянки та акумулятивні зниження.

Водний баланс та міграція вологи

Динаміка вологи в межах неоднорідних сільськогосподарських угідь

Поверхневий стік

Стрімкий змив опадів зі схилів призводить до дефіциту вологи нагорі.

Інфільтрація

Просочування води вглиб ґрунтового профілю та поповнення запасів.

Акумуляція в низинах

Скупчення вологи в долинах і замкнених зниженнях рельєфу.

Гідрологічні ризики в агроареалах

Негативні наслідки порушення водного режиму на схилах і низинах

01

Змив та ерозія

Руйнування родючого шару
потужними дощовими потоками.

02

Посушливість

Дефіцит продуктивної вологи на
вершніх елементах рельєфу.

03

Перезволоження

Застоювання води та закислення
ґрунтів у мікронизженнях.

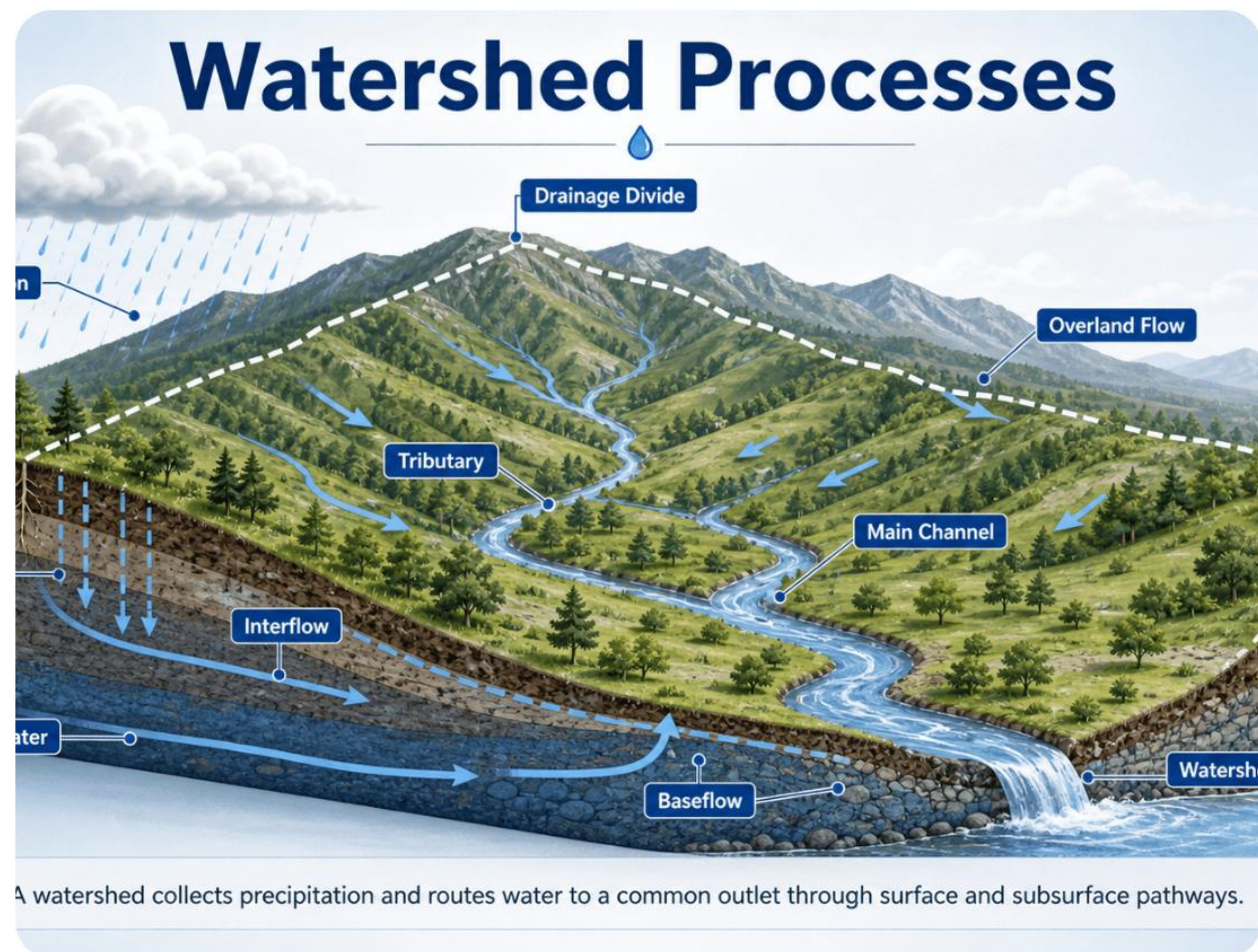
04

Засолення

Вторинне засолення через високе
стояння ґрунтових вод.

Оптимізація водного режиму

Сучасні методи регулювання стоку та вологозабезпеченості

Контурний землеобіток

Оранка та сівба уздовж горизонталей для зупинки води.

Гідротехнічні споруди

Створення ставок, загат та водорегулюючих валів на схилах.

Смугове землеробство

Чергування просапних культур та багаторічних трав.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ

Запитання та обговорення

Управління рельєфом та водним балансом — основа сталого
агроландшафту

Image Sources

https://amazingfoodanddrink.com/wp-content/uploads/2025/05/Gemini_Generated_Ima._imresizer-1-2.jpg

Source: amazingfoodanddrink.com

<https://turn2engineering.com/wp-content/uploads/2026/05/Watershed-Process.png>

Source: turn2engineering.com